

BARNAVERNDARSTOFA

Alþingi, nefndasvið
Austurstræti 8 - 10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 5. nóvember 2019
Tilvísun: 2019010031/33

Efni: Umsögn Barnaverndarstofu um tillögu til þingsályktunar um upplýsingamiðlun um heimilisofbeldismál, 116. mál.

Barnaverndarstofa vísar til erindis nefndasviðs Alþingis, dags. 11. október 2019, þar sem stofunni var gefið tækifæri á að gefa allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis umsögn um tillögu til þingsályktunar um upplýsingamiðlun um heimilisofbeldismál. Þakkar Barnaverndarstofa fyrir að fá tækifæri til þess að tjá sig um tillöguna.

Í framangreindri tillögu er lagt til að móta verklag um miðlun upplýsinga um heimilisofbeldismál milli kerfa félagsþjónustu sveitarfélaga, heilbrigðisstofnana, skóla og lögregluembætta. Lagt er til að starfshópnum verði falið að móta tillögur um rýmri lagaheimildir til miðlunar upplýsinga um heimilisofbeldi milli félagsmálayfirvalda, heilbrigðisyfirvalda, menntamálayfirvalda og lögreglu auk þess að koma á fót samstarfsvettvangi stjórnvalda. Í tillögunni er lagt til að settar verði í lög skýrari forvirkar lagaheimildir til upplýsingamiðlunar þar sem allt samráð milli stofnana samfélagsins þurfi í dag að eiga sér stað með þátttöku og samþykki brotþola. Þá þurfi að gæta að því að slíkt samráð komi ekki í veg fyrir inngríp stjórnvalda í þeim tilvikum er barn verður vitni að heimilisofbeldi eða jafnvel sjálft verið þolandi þess. Að lokum segir í tillögunni að kanna þurfi hvort rýmka þurfi og skilgreina betur tilkynningarskyldu stjórnvalda, sem hafa afskipti af málum barna til barnaverndarnefndar. Þá sé markmið tillögunnar að kerfin tali betur saman.

Barnaverndarstofa fagnar því að lagt sé til að skoða með hvaða hætti umrædd kerfi geti miðlað upplýsingum sín á milli í heimilisofbeldismálum. Hér er um einstaklega viðkvæmar upplýsingar að ræða og því sérstaklega mikilvægt að vandað sé til verka í slíkri vinnu. Hér vegast á, annars vegar þau sjónarmið sem fjallað er um 71. gr. stjórnarskrárinnar, þar sem fjallað er um friðhelgi einkalífs, heimilis og fjölskyldu og heimilda til þess að takamarka þá friðhelgi vegna réttinda annarra. Hins vegar þau sjónarmið sem fjallað er um í 3. mgr. 76. gr. stjórnarskrárinnar, þar sem fjallað er um rétt barna til verndar og þeirrar umönnunar sem velferð þeirra krefst.

Barnaverndarstofa bendir einnig á að ef í þeim tilvikum er ekki fæst samþykki foreldra fyrir miðlun upplýsinga til annarra kerfa þrátt fyrir að hagsmunir barnsins standi til þess að upplýsingum sé miðlað er í barnaverndarlögum nr. 80/2002 til staðar heimild í c-lið 26. gr. fyrir barnaverndarnefndir til þess að úrskurða um miðlun upplýsinga til lögreglu og annarra fagaðila sem starfa sinna vegna hafa afskipti af börnum og fjallað er um í ákvæðum 17. gr. og 18. gr. bvl. Enn fremur bendir stofan á að í 17. gr. bvl. kemur fram að hverjum þeim sem stöðu sinnar og starfa vegna hefur afskipti af málum barna eða þungaðra kvenna og verður var við aðstæður eins og lýst er í 16. gr. bvl. er skylt að tilkynna það barnaverndarnefnd. Í ákvæðinu er sérstaklega tekið fram að leikskólastjórum, leikskólakennurum, dagmæðrum, skólastjórum, kennurum, prestum, læknum, tannlæknum, ljósmæðrum, hjúkrunarfræðingum, sálfræðingum, félagsráðgjöfum, þroskaþjálfum, náms- og starfsráðgjöfum og þeim sem hafa með höndum félagslega þjónustu eða ráðgjöf sé skylt að fylgjast með hegðun, uppeldi og aðbúnaði barna eftir því sem við verður komið og gera barnaverndarnefnd viðvart ef ætla má að aðstæður barns séu með þeim hætti sem lýst er í 1. mgr. 16. gr. bvl., sem fjallar um tilkynningarskyldu til barnaverndarnefnda. Í lok ákvæðisins er svo tekið fram að tilkynningarskyldan gengur frammar ákvæðum laga og siðareglna um þagnarskyldu viðkomandi starfsstétta.

Með hliðsjón af framangreindu bendir Barnaverndarstofa á að við mótnun nýs verklags við vinnslu heimilisofbeldismála er mikilvægt að nýta þær heimildir sem nú þegar eru til staðar í lögum. Stofan bendir einnig á mikilvægi þess að hver og ein eining innan kerfisins þekki þá tilkynningarskyldu sem kveðið er á um í barnaverndarlögum. Að mati stofunnar væri skynsamlegt að sérfræðingar sem á stofunni starfa kæmu að vinnu við mótnun verklagsins og býður hér með fram starfskrafta til verksins.

Barnaverndarstofa veitir allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis fúslega allar nánari upplýsingar og skýringar sem þörf er á verði óskað eftir því og er reiðubúin að mæta á fund nefndarinnar verði þess óskað.

Virðingarfyllst f.h. Barnaverndarstofu

Guðrún Þorleifsdóttir,
lögfræðingur